

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Helsingissä

22 päivänä syyskuuta 1993

Lausunto n:o 19

Hallintovaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 7 päivänä syyskuuta 1993 hallituksen esityksen n:o 104 kotikuntalaksi ja laiksi väestötietolain muuttamisesta hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa hallintovaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina ylijohdaja Pekka Kilpi ja hallitusneuvos Sakari Vanhala sisäasiainministeriöstä, professori Mikael Hiden, professori Antero Jyränki ja professori Ilkka Saraviita.

Käsiteltyään asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kotikuntalaki ja muutettavaksi väestötietolakia. Kotikuntalaki korvaisi väestötietolaissa olevat säännökset kotipaikan määräytymisestä sekä tähän liittyvästä ilmoitus- ja hallinnollisesta menettelystä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian niiden hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa käsitellään kotikuntalain 14 §:ää, jonka perusteella henkilön maksettavaksi voidaan määrätä muuttoa koskevan ilmoituksen laiminlyönnin johdosta 200 markan suuruinen ilmoitusrikemaksu. Maksua voidaan esityksen mukaan luonnehtia uudentyyppiseksi julkisoikeudelliseksi rasiukseksi, eräänlaiseksi rangaistustyyppiseksi maksuksi. Ottaen huomioon hallitusmuodon 6 §:n 1 momentissa kansalaisten omaisuuden turvaksi annetut säännökset kotikuntalaki on johtolau-

seensa mukaan säädettävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrättyssä järjestyksessä.

Valiokunnan kannanotot

Valiokunta on tarkastellut valtiosääntöoikeudellisena kysymyksenä yksinomaan ehdotetun ilmoitusrikemaksun valtiosääntöoikeudellista luonnetta.

Valtiolle tulevia rahasuorituksia tulee valiokunnan käytännön mukaan arvioida hallitusmuodon veroja koskevan 61 §:n ja maksuja koskevan 62 §:n perusteella, jollei suoritus nojaudu yksityisoikeudelliseen perusteeseen tai ole luonteeltaan rangaistus (PeVL 24/1992 vp). Jälkimmäiseen seikkaan liittyen voidaan täydentävästi todeta valiokunnan pitäneen mahdollisena säätää tavallisessa laissa asiallisesti rangaistukseen rinnastettavasta vaihtoehdoisesta seuraamuksesta (PeVL 3/1977 vp — joukkoliikenteen tarkastusmaksu) ja rangaistuksenluonteisesta eli lainvastaiseen tekoon liitetystä taloudellisesta seuraamuksesta (PeVL 2/1981 vp — ylikuormamaksu).

Edellä tarkoitettujen kannanottojen ilmaisee linjaa seuraten valiokunta katsoo, että ilmoitusrikemaksusta lainvastaiseen menettelyyn kytkeytyvänä rangaistuksenluonteisena taloudellisena seuraamuksena voidaan säätää tavallisessa laissa.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Niinistö, varapuheenjohtaja Alho sekä jäsenet Jansson, Kaari-

lahti, Laine, M. Laukkanen, Moilanen, Nikula, Varpasuo, Vistbacka, Vähänäkki ja Väistö.
